

Anmälan mot Kommunstyrelsen i Kalix kommun angående handläggningen av ett ärende om bostadsanpassningsbidrag

---

Anmälan

I en anmälan den 3 oktober 2007 och i senare ingivna skrivelser framförde AA klagomål mot Kalix kommun med anledning av handläggningen av ett ärende om bostadsanpassningsbidrag.

Av skrivelserna och därtill fogade handlingar framgick bl.a. följande. I februari 2004 ansökte AA hos Kalix kommun om bostadsanpassningsbidrag avseende sonen BB:s behov. Socialnämnden i Kalix kommun beslutade den 8 december 2005 att bevilja bostadsanpassningsbidrag. AA överklagade socialnämndens beslut till Länsrätten i Norrbottens län. Länsrätten fann i ett beslut den 17 november 2006 att kommunen i ärendet borde ha kommunicerat ett ritningsförslag med AA och att kommunen också borde ha motiverat sitt beslut i ärendet. Länsrätten fastslog att det förelåg brister i handläggningen och beslutade att undanröja det överklagade beslutet och visa ärendet åter till kommunen för en helt ny handläggning. I en skrivelse till AA i januari 2007 meddelade kommunen att ärendet skulle ges en helt ny handläggning och att en ny utredning skulle genomföras. Därefter förekom kontakter mellan kommunen och AA. I en skrivelse till AA den 5 april 2007 framförde kommunen att det i ärendet hade bildats en arbetsgrupp, bestående av en arbetsterapeut från Norrbottens läns landsting, en sjukgymnast och en psykoterapeut från Previa och en ingenjör från kommunförvaltningen, som skulle sammanträffa med AA. AA framförde till kommunen att han motsatte sig att arbetsgruppen diskuterade hans ärende. Vidare meddelade han att han inte ville sammanträffa med hela arbetsgruppen, men att vissa av personerna i gruppen var välkomna att besöka bostaden. AA framförde också att han ansåg att de intyg som tidigare getts in i ärendet gav ett tillräckligt beslutsunderlag.

AA angav till grund för anmälan bl.a. följande. Kommunen avsåg inte att fatta beslut i ärendet om den inte fick genomföra en ny utredning och hade villkorat handläggningen med att han skulle delta i möten med hela arbetsgruppen. Kommunens strävan var att man skulle uppnå enighet om vilka bostadsanpassningsåtgärder som skulle genomföras. Kommunens vägrade att fatta beslut i ärendet, vilket förhindrade möjligheten till överprövning. AA framförde också att

enligt kommunens rutiner brukade ansökningar om bostadsanpassningsbidrag upprättas först efter det att kommunen beviljat bidrag och åtgärderna hade utförts.

Utredning

Muntliga upplysningar angående handläggningen av ärendet hämtades in från Kalix. Det framkom vidare att ansvaret inom kommunen för prövningen av ärenden om bostadsanpassningsbidrag hade övergått till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen i Kalix kommun anmodades att göra en utredning och yttra sig i enlighet med en hos JO upprättad promemoria.

Kommunstyrelsen anförde i ett den 18 februari 2008 beslutat yttrande bl.a. följande.

Yttrande

Ärendet avser ansökan om bostadsanpassningsbidrag. Ansökan gjordes muntligt med där efterföljande skriftlig ansökan (år 2004), enligt vad som AA framför är (var) brukligt i Kalix kommun. Till detta önskar kommunen anförda att samtliga ansökningar om bostadsanpassningsbidrag sedan en tid tillbaka, och således även i dagsläget, görs skriftligen. Ärendet utreddes, med aktiv medverkan från pojken vårdnadshavare (anmälarer). I december 2005 beslutade kommunen (socialnämnden) i laglig ordning om bostadsanpassningsbidrag. Nämnden var lagligen kallad och ordförande ansåg att beslutsunderlaget var tillfyllest för att fatta beslut. Inga oklarheter förelåg utifrån nämndens synpunkt. Beslutet var dock ej helt i enlighet med det byggnadsförslag som anmälarer förespråkade. Anmälarer ansökte om att få avslagsbeslut på de anpassningar som byggnadsritningen ej inkluderat, och som anmälarer förespråkade, vilket de också fick. Kommunens beslut expedierades till anmälarer, som valde att nyttja sin lagliga rätt att överklaga beslutet till länsrätten. Länsrätten i Norrbottens län fattade beslut i målet den 17 november 2006. Länsrätten undanröjde kommunens beslut och visade ärendet åter till kommunen för helt ny handläggning. Av länsrättens domskäl framkom att länsrätten valde att ej ta ställning i själva sakfrågan om vilka anpassningar som föreföll rimliga med utgångspunkt från barnets behov, utan länsrätten grundade sitt beslut på de förvaltningsrättsliga brister man fann att kommunen gjort sig skyldig till.

Ärendets handläggning återupptogs för helt förnyad handläggning i enlighet med länsrättens domslut. Från tiden för länsrättens dom i ärendet till tiden för AA:s anmälan till JO har kommunen, i sin utredning, funnit att omfattande kontakter har skett mellan flertalet berörda och, vid vissa tillfällen, ej berörda personer i ärendet. Det har förekommit diskussioner och kontakter mellan kommunen och anmälarer, mellan kommunen och anmälarers ombud i länsrätten (som sedermera ej var ombud i den fortsatta handläggningen men ändock inblandad), anmälarer och olika kommunala tjänstemän (såväl ansvarig handläggare som förvaltningschefer och kommunchef) samt mellan anmälarer och enstaka politiker (ordförandena i såväl socialnämnden som kommunstyrelsen). Kommunen är självkritisk till detta då det skedda naturligtvis försvårat och försenat ansvarig handläggares arbete då denna fått spendera värdefull tid på att utreda vad som påståtts sagts ifråga om anpassningarna i bostaden. Denna problematik föranledde ett välgrundat beslut av ansvarig chef att kontakter med anmälarer från kommunens sida skulle ske genom ansvarig handläggare. Kommunen har tagit lärdom av det skedda och har tagit fasta på detta i sitt interna arbete med utbildning och information om kommunens riktlinjer för handlägningsprocessen.

Kommunen har i sin utredning funnit att ärendets handläggning försenats. kraftigt med bakgrund till att man från kommunens sida, och med utgångspunkt från länsrättens dom, önskat uppnå enighet med anmälarer om vilka anpassningar som

tordes rimliga i bostaden. Någon lagstadgad skyldighet att uppnå enighet med sökanden finns ej för kommunen och, trots att kommunens ambition varit att inte bara uppfylla bostadsanpassningslagens krav på funktionella lösningar för den funktionshindrade pojken utan även att försöka uppfylla anmälares önskemål om anpassade lösningar för övriga familjen, kan denna välvilja från kommunens sida tyvärr anses vara en bidragande orsak till dels att tydliga beslut i ärendet ej delgetts anmälares dels att själva handläggningstiden försenats. Även i detta hänseende finner kommun anledning till stark självkritik, särskilt då detta kan utgöra grund för anmälares upplevelse av att dennes rätt till överprövning försvagats eller till och med förhindrats.

I brev daterat den 16 maj 2007 framförde kommunen sitt önskemål om anmälares deltagande i den helt förnyade handläggningen. Mot bakgrund till anmälares anförande om att beslut endast skulle grundas på av anmälares önskat beslutsunderlag, förtydligade kommunen i aktuell skrivelse att den helt förnyade handläggningen ålagts, och hade stöd i länsrättens domslut. Kommunens inställning till frågan om relevant beslutsunderlag föranleddes av att ansvarig handläggare ansvarar för att säkerställa att underlag inför beslut är vad som rimligen kan förväntas och att, om inte sökanden är villig att själv komplettera beslutsunderlaget med önskat material, det åligger ansvarig handläggare att ex officio säkerställa bästa möjliga beslutsunderlag. Detta innebär att, inom ramen för handläggningen, utreda ärendet med stöd av aktuellt material samt att anlita de specialister behövliga för klarläggande av vissa punkter. Det synes såväl orimligt som rättsstridigt skulle ansvarig handläggare, och därigenom kommunen, ej anstränga sig för att utforma ett så välgrundat beslutsunderlag som möjligt. Detta särskilt då det i det samlade ansökningsmaterialet framhålls att individuella lösningar för pojken behöver göras. Att kommunens formulering av skrivelsen medfört att anmälares uppfattat det som att kommunens villkorat handläggningen finner kommunen mycket olyckligt och något som kommunen i sin interna utredning tagit fasta på för kommunens fortsatta kvalitetssäkringsarbete av den kommunala handläggningen.

Kommunen har i sin interna utredning uppmärksammat att enstaka brister funnits i aktuellt ärende. Förutom redan utförda åtgärder mot detta kommer kommunen beakta att oklara handlägningsrutiner förtydligas ytterligare i kommunen sedan tidigare påbörjade arbete med riktlinjer för dokument- och ärendehantering inom kommunens organisation samt att detta lyfts särskilt vid efterföljande utbildningsinsatser.

Fortsatt handläggning

Kommunen önskar poängtera att ärendets handläggning ej vid någon tidpunkt varit vilande, tvärtom. Ärendet är och har, som framkommit av ovanstående, hela tiden varit ett prioriterat sådant med ambition att hitta en för barnet tillfredsställande funktionell lösning. Ansvarig handläggare arbetar idag med att ta fram beslut i ärenden, vilka sedermera i förvaltningsrättslig ordning kommer att kommuniceras med anmälares (sökanden). Vid behov och som eventuellt stöd i ärendet har handläggaren även kommunens förhållandevis nyanställda jurist, vilken i sin tur även haft fruktsamma kontakter med anmälares och dennes stödresurs i handlägningsfrågan. Kommunens ambition är att ärendet inom det snaraste skall kunna avslutas.

AA kommenterade remissvaret. Han vidhöll sin anmälan samt framförde klagomål också beträffande den fortsatta handläggningen av ärendet. Av handlingar som AA gav in framgick att kommunstyrelsen fattade beslut i ärendet den 30 september 2008.

Bedömning

Rättslig reglering

Enligt 7 § förvaltningslagen (1986:223) ska varje ärende där någon enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Förvaltningsmyndigheterna har ett ansvar för att deras ärenden blir tillräckligt utredda. Utredningsansvaret innebär att myndigheten ska leda utredningen och se till att nödvändigt material kommer in. (Se Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, s. 74 f.).

Av 20 § förvaltningslagen framgår att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Skälen får dock utelämnas bl.a. om beslutet inte går någon part emot.

Enligt 7 kap. 25 § första stycket sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider betydande men om uppgiften röjs.

Kommunens handläggning av ärendet om bostadsanpassningsbidrag efter länsrättens beslut om återförvisning

Inledningsvis bör nämnas att ärendet om bostadsanpassningsbidrag inleddes redan i februari 2004. När ärendet återförvisades till kommunen genom länsrättens beslut den 17 november 2006 borde inriktningen givetvis ha varit att det skulle handläggas skyndsamt.

Utredningen visar dock att så inte skett. Kommunstyrelsen har yttrat att handläggningen kommit att försenas kraftigt på grund av att kommunen önskade uppnå enighet med AA om vilka anpassningar som skulle göras i bostaden. Som kommunen nämnt i yttrandet finns det emellertid inte någon skyldighet att uppnå enighet om vilka åtgärder som ska beviljas i ett ärende om bostadsanpassningsbidrag. En sådan inriktning av handläggningen innebär tvärt om en uppenbar fara för rättssäkerheten. Kommunens uppgift i ärenden om bostadsanpassningsbidrag är – i enlighet med de allmänna reglerna om ärendehandläggning – i huvudsak att klargöra vilken eller vilka åtgärder en ansökan avser, att ansvara för att förutsättningarna för bidrag utreds samt att i ett skriftligt beslut ta ställning till ansökan i dess helhet. Anser kommunen att bidrag inte kan lämnas beträffande någon åtgärd ska skälen för detta anges i beslutet. Härigenom ges sökanden möjlighet att överklaga kommunens beslut. Efter överklagande är det slutligen allmän förvaltningsdomstol som prövar frågan om bostadsanpassningsbidrag ska beviljas.

Kommunen tillsatte som framgått en särskild arbetsgrupp bestående av även utomstående personer och framförde önskemål att AA skulle sammanträffa med denna arbetsgrupp. Kommunen har i remissyttrandet pekat på sitt utredningsansvar och, som yttrandet får förstås, menat att man anlidade specialistkompetens för att åstadkomma ett fullgott beslutsunderlag.

AA var skeptisk till arbetsgruppen med hänsyn till sekretessaspekten. Om arbetsgruppen tog del av sekretessbelagda uppgifter i ärendet utgår jag emellertid från att kommunen dessförinnan säkerställde att sekretessen gällde även för de utomstående tjänstemännen. Det finns mot bakgrund av myndighetens utrednings-skyldighet inte heller i övrigt något att erinra mot att en arbetsgrupp tillsattes.

Kommunen vidhöll dock sitt önskemål att AA skulle sammanträffa med hela arbetsgruppen även sedan han meddelat att han inte ville det. Kommunen, som alltså har ansvar för att ärendet utreds, borde i den situationen ha kunnat hämta in nödvändiga upplysningar från AA på något annat sätt, t.ex. vid ett sammanträffande med handläggaren i ärendet, vilket AA samtyckte till. Nu kom i stället kommunens sätt att hålla fast vid sitt önskemål att ytterligare fördröja handläggningen.

Det kan således konstateras att kommunen har brustit i flera avseenden vid handläggningen av ärendet. Kommunen har i sitt yttrande varit självkritisk på flera punkter som i sak sammanfaller med de kritiska synpunkter jag nu framfört. Det kan sammanfattningsvis konstateras att handläggningen delvis haft en informell karaktär och att kommunen inte tillräckligt beaktat den rättsliga reglering som föreligger och sitt eget ansvar därvidlag.

Övrigt

Vad AA har anfört i övrigt, bl.a. angående handläggningen efter det att kommunen yttrade sig till JO, ger inte tillräcklig anledning till någon åtgärd eller något uttalande från JO:s sida. I anslutning härtill kan nämnas att jag i ett särskilt ärende (dnr 5195-2008) har beslutat att inte utreda de klagomål AA framfört om att kommunen på sin hemsida publicerat beslutet i ärendet om bostadsanpassningsbidrag.